

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Sozomenus emendatus, qui Vitonem & Vincentium Julij Episcopi Romani Legatos fuisse scripsit. Rejecta Cardinalis Perronij conjectura; quæ tamen viam aperit ad veram emendationem, quæ indicatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

& Sozomenus locum Eusebij mutilum à So-
crate prolatum, de Romano Episcopo, etfi
contra historiae circumstantias, interpretati
sunt. Theodoretus hæc sunt verba: *Episcopus
Romanus propter aetatem admodum ingravescen-
tem absuit. Verum duos illo misit Presbyteros, po-
testate illis concessa actis illius Concilij assentiri.*
ὁ δὲ τῆς Ρώμης διὰ τὸ γῆρας ἀπελείφθη βασιλ. δὺο
μῆστοι πρεσβυτέρους ἀπέπεμψε συνάγειν τοῖς
ὑπαρχομένοις παρερησίαις.

VIII. Posita vera & sincera Eusebij in-
terpretatione, quod attinet ad Episcopum
urbis loci, ubi deest legatio Silvestri, quæ
supplenda est è codice Gelasij? Alioquin ac-
cideret Eusebium in exacta illa quam inivit
provinciarum enumeratione, quæ Episcopos
suos ad synodum miserunt, Italiam & urbem
Romam omisisse. quo nihil absurdius fingi
potest. Quæ ratio impulit Theodoretum &
Sozomenum ut veteri Romæ tribuerent
quæ de nova scripserat Eusebium. Locus So-
zomeni non tantum Presbyterorum Ecclē-
siæ Romanæ meminit; sed etiam nominibus
suis illos effert, Vitonem scilicet & Vincen-
tium; imò verò Iulium fuisse docet Roma-
num Pontificem, qui illis legationem impo-
suit: *Iulius, inquit, Romanorum Episcopus pro-
pter senium absuit: ipsius autem vice interfuerunt
Presbyteri illius Ecclesie Vito & Vincentius.*
Ἰούλιος δὲ ὁ Ρωμαίων ἐπίσκοπος διὰ γῆρας ἀπε-
λείφθη. παρήσαν δὲ αὐτῷ αὐτοὶ βίτων καὶ βικέντιος
πρεσβύτεροι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Manifestus
error in nomine Iulij admittitur. Etenim
post undecim annos solidos à Concilio Ni-
cæno Iulius Romanam sedem adeptus est,
ut monuit ipse Sozomenus. Itaque vix fieri
potest ut tam supinæ oseitantia hunc scrip-
torem damnemus, ut in re adeo seria, adeo-
que manifesta, in errorem lapsus sit, Iulium-
que Silvestro substituerit. Scio quidem
mendum esse vetus, quod in Historiæ Tripar-
titæ interpolatione è Sozomeno retinuit
Epiphanius Scholasticus, eumque secutus
Beda. Tentavit vir illustrissimus medicinam
facere huic morbo, legendo πόλιος pro Ιού-
λιος. Sed præterquam quod dictio illa poetis
familiaris, insolens est apud historicos, hoc
loco locutionem redderet omnino barba-
ram. Attamen non inficiandum est, ex con-
jectura illa viam aperiri ad veram emenda-
tionem, si vice Ἰούλιος legatur πόλιος, le-
ctioque ita constituitur: πόλιος δὲ Ρωμαίων
ἐπίσκοπος, Urbis autem Romanorum Episcopus.

OBSERVATIO

STEPHANI BALUZII.

I. EUSEBII Pamphili locum de Episcopo τῆς βασι-
λευκῆς πόλεως, qui propter senium non accessit
ad Concilium Nicænum, cum in diversum nonnulli
trahant, pronuntiaveritque non ita pridem vir clarif-
simus Henricus Valefius ferri non posse explicatio-
nem quæ de Constantinopolitano Episcopo heic agi
docet, operæ pretium me facturum putavi, si in eam
rem paulò accuratius incumberem; præsertim cum in
me susceperim curam illustrandarum harum Disserta-
tionum asserendarumque opinionum illustrissimi Ar-
chiepiscopi. Quæ disputatio ut ordine procedat, refe-
renda sunt ipsa Eusebij verba. Sic ergo loquitur ille in
libro IIII. de vita Constantini cap. VII. τῆς δὲ τοῦ βασι-
λευκῆς πόλεως ὁ μὲν πρεσβύτης ὄντων ἡμεῶν πρεσβύτερος
δ' αὐτῷ παρῶντες, εἰς αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας. Hunc locum iis-
dem omnino verbis refert Socrates ex Eusebio. Sozo-
menus autem & Theodoretus existimantes heic agi de
Episcopo urbis quæ regnabat quo tempore Nicæna
Synodus habebatur, illum intellexerunt de Episcopo
Romano, qui tum erat Silvester. At Gelasius Cyzice-
nus, Nicetas Choniates, & Epiphanius Scholasticus
interpretati sunt de Episcopo urbis penes quam impe-
rium fuit post tempora Concilij Nicæni, de Metro-
phane nimirum Constantinopolitano. Valefius verò
illos redarguens in Notis ad Eusebium, ait hanc ex-
plicationem ferri non posse. nondum enim dedicatam
fuisse Constantinopolim, nec regie urbis vocabulo
decoratam, cum synodus congregata est in urbe Ni-
cæa. itaque hæc Eusebij verba de Episcopo urbis Ro-
mæ necessariò intelligenda esse. Gravissimum sanè ar-
gumentum, si constaret libros de vita Constantini
editos ab Eusebio fuisse statim post habitam syno-
dum. Sed cum Eusebius ipse nos doceat scriptos illos
fuisse post mortem Constantini, id est, tredecim sal-
tem annis post eam synodum, adeoque diù post dedi-
catam Constantinopolim, quæ statim post synodum
habitam decorata est urbis regie vocabulo, nihil vet-
tat quin locum Eusebij capiamus de Episcopo Con-
stantinopolitanæ urbis; habita videlicet ratione, non
ipsius rei, sed temporis quo ista scribebat Eusebius.
Nam & ipse non loquitur simpliciter de urbe regie,
sed de urbe quæ tunc regnabat, βασιλευκῆς, ad diffe-
rentiam Romæ, quam infra in libro IV. de vita eju-
dem Constantini cap. LXX. βασιλεὺς αὐτῶν constanter
vocat in duobus locis, nunquam βασιλευκῆς. Quare ut
verus ac genuinus Eusebij sensus retineatur, sic Latine
verti debet hic locus, *Episcopus urbis illius penes quam
imperium est*, ut rectè vertit Christophorus apud
Eusebium & Socratem, vel *quæ nunc imperat*, ut est
apud Gelasium Cyzicenum. Recepta verò semel hac
interpretatione, facile intelligemus necessarium non
esse ut Eusebij verba accipiamus de Episcopo urbis
Romæ; præsertim cum apud omnes in confesso sit
Silvestrum, qui tum Romanam cathedram tenebat,
decem saltem annis superstitem fuisse Concilio Nicæ-
no. Proclivius est ut Gelasij Cyziceni aliorumque ex-
plicationem sequamur, qui de Metrophane Constan-
tinopolitano heic agi putarunt. Nam & ille tum valde
senex erat, & non ita multò post obiit; si qua eidem
Gelasio fides, & auctori Politie sanctorum Metro-
phanis & Alexandri, quæ extat in Bibliotheca Photij.

II. Scio viros eruditissimos contendere Metro-
B ij

Col. Rom. in
p. 10. Col. 1.
Col. 1. & R.
p. 10. 11.

phanem obiisse aliquot annis ante habitam synodum Nicenam, argumento ducto ex morte Alexandri, quem mortuum esse volunt anno cccxxxix. vel xl. cum per annos tres & viginti cathedram Constantinopolitanam tenuisset post Metrophanem. Sanè si res ita se habet, fateor Eusebium non posse intelligi de Metrophane. Sed non inde tamen sequitur heic agi de Episcopo Romano. Superest enim adhuc integra explicatio loci Eusebiani, ea quæ de senectute Episcopi urbis regnantis dicta sunt referendo ad Alexandrum: qui si excessit è vita anno Christi trecentesimo trigesimo nono, ætatis verò suæ octavo & nonagesimo, ut Socrates scribit, annum omnino octuagesimum quartum agebat eo tempore quo Nicæna synodus habebatur.

III. Quanquam si liberè loquillceat, facile crediderim erratum à librario esse apud Socratem in nota numeris, ut sæpe contingit, pro quæ *δωκαετία* legendum esse *δεκαετία*. quod cum fortassis scriptum esset per abbreviationem, ut in Chronographia Nicephori, proclive librario fuit scribere pro *δ*. Nam cujus magni boni gratia fingi potuit tota illa narratio, quæ extat apud Gelasium Cyzicenum & auctorem Politicæ, de summa senectute mortæque Metrophanis, si ea vera non esset? Immo tot argumenta concurrunt quæ suadent Metrophanem pervenisse usque ad tempora synodi Nicænæ, ut penè necessaria mihi videatur emendatio illa, cum apud Socratem, tum apud Sozomenum, qui ex Socrate accepit, Nam & Theophanes & Nicephorus sedisse eum omnino scribunt annos decem. Quòd si anno nono imperij Constantini, ut Cedrenus tradit, id est, anno Christi trecentesimo decimo quarto, ordinatus est Episcopus, & Concilio Nicæno interfuit, ut idem Cedrenus scribit, non quidem per se, sed per Presbyteros suos, necesse est omnino affirmare mendosam esse lectionem quæ hodie extat apud Socratem, dicendumque Alexandrum in cathedra Constantinopolitana sedisse per annos tantum tredecim, quot excurrunt à Concilio Nicæno usque ad annum quo ille mortuus est. Vnde patet rejiciendam esse sententiam Baronij, qui contra scriptorum omnium fidem, & absque ulla vetusti codicis auctoritate, tempora sedis Metrophanis coarctans intra triennij spatium, falli eos ait qui cum Ecclesiæ præfuisse tradunt annos decem.

IV. Attamen, ne quid dissimulem, huic meæ conjecturæ de initiis episcopatus Alexandri, & de numero annorum quibus Constantinopolitanæ Ecclesiæ præfuit, ob stare prima fronte valde videntur ea quæ leguntur apud Theodoretum in libro primo historię ecclesiasticę; in quo recitatur epistola ab Alexandro Episcopo Alexandrino scripta ad Alexandrum cognominem suum, *δωδεκάμοτον*, quem titulus epistolę appositus eum esse docet qui Constantinopolitanus Episcopus fuit, hoc modo: *Ἀλέξανδρος Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἑτάροσιν ἀπὸς Ἀλέξανδρον Ἐπίσκοπον Κωνσταντινῆ πόλεως. Alexandri Episcopi Alexandrini epistola ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum.* Nam si ista certa sunt, cum Theodoretus dicat hanc epistolam scriptam esse antè quàm Nicæna Synodus haberetur, certum quoque esse debet Metrophanem eo tempore mortuum fuisse, adeoque Alexandrum (quod scribit Nicephorus Callistus lib. vi. hist. eccl. cap. vii.) in cathedra Metrophanis sedisse ante Concilij Nicæni tempora. Qua unica argumentatione pessumdanur quæcumque de annis Metrophanis & Alexandri dicta hæcenus sunt. Gravis sanè difficultas; quæ nullo modo solvi posset, si constaret heic agi de Alexandro

Theodoret. lib. 1. hist. eccl. cap. 3. 4.

Constantinopolitano. Verum aliter se res habet, ut ego quidem arbitror. Nam Theodoretus tractans hanc causam, non ait epistolam illam scriptam esse ad Alexandrum Constantinopolitanum, illud tantum ait, scriptam esse ab Alexandro antistite Alexandrino ad cognominem suum, nihil præfatus de dignitate ejus neque de regione in qua ille habitabat. Tum refert ipsam epistolam, cum hac inscriptione: *Ἐπιτολὴ τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν Ἀλεξάνδρου Ἀλεξανδρείης ἐς κοινὸν ζῆλον. Reverendissimo & unanimi fratri Alexandro Alexander in Domino salutem.* In titulo tamen epistolę adnotatum est, uti diximus, eam esse scriptam ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum.

V. Hunc titulum illustrissimus Cardinalis Baronius putavit non esse Theodoretum, ea de causa, quòd nondum ea tempestate Byzantium fuerit in Constantinopolim commutatum, inde porro erroris occasionem fluxisse quòd cum epistola illa antistitis Alexandrini fuerit communis ad omnes Episcopos, ejusdem exemplar inter Alexandri Episcopi CP. monumenta repertum, eo titulo fuerit pariter consignatum. Ego verò tanti viri præjudicio fretus omnino persuasum habeo titulum illum non esse Theodoretum, sed librarij cujusdam posteriorum temporum. aut interpretis: qui cum epistolam illam datam videret ad Alexandrum Alexandri Episcopi Alexandrini coætaneum, deceptus similitudine nominum & fortassis etiam auctoritate Epiphaniij Scholastici aut Nicephori Callisti, putavit ad alium Alexandrum referri non posse quàm ad eum quem per eas tempestates noverat administrasse CP. Ecclesiam. At ego contrà sentio cum illustrissimo Cardinale Baronio, ut mox dicam; si prius admonuerò titulum illum qui hodie legitur in editionibus Græcis historię ecclesiasticę Theodoretum, non extare in duobus vetustissimis codicibus MSS. Bibliothecę regię, in quibus eadem Theodoretum historia continetur, neque in editione Græca Roberti Stephani, editionem verò Latinam Basileæ emissam anno m d c x i. hæc tantum in titulo habere: *Epistola missa ab Episcopo Alexandrino ad suum cognominem.* Vnde concludi certò potest titulum illum non esse Theodoretum, cum non reperiat in codicibus antiquis nec in antiquissima editione Roberti Stephani, & diverso modo legatur in editionibus, adeoque adjectum esse à librario, vel ab interprete.

VI. Quoniam verò semel emendato isto Theodoretum loco, eversum quoque est argumentum quod afferri poterat adversus conjecturam meam de numero annorum quibus Alexander rexit Ecclesiam Constantinopolitanam, liberumque deinceps cuivis est investigare ad quem istius nominis hominem tum viventem ea epistola scripta sit; quanquam non sit operę pretium, promam tamen meam sententiam, ut etiam hoc ecclesiasticę historię caput illustrem pro mea virili. Existimo itaque eam datam esse ad Alexandrum Thesalonicensem, magni tum nominis Episcopum, & qui nobilissima Ecclesiæ apostolica præsidebat, idque ea de causa factum ab Alexandrino antistite, quòd solerent tum Episcopi, quoties occasiones incidebant ingentium causarum, ad apostolicas sedes recurrere. Etenim per ea tempora nihil gravius momenti agi in Ecclesia poterat extra conscientiam Episcoporum sedibus illis præsidentium, uti diximus ad librum Agobardi de comparatione utriusque regiminis. Itaque cum Arrij dementia turbaret Ecclesiam Alexandrinam, Ecclesiæ illius Episcopus de ea re scribens ad Episcopum Antiochenum & ad alios quosdam, Alexandrum Thesalonicensem non omisit, cujus Eccle-

lib. 1. hist. eccl. cap. 3. 4.

ha non ultimum locum obtinebat inter apostolicas. Quo postea exemplo magnus Athanasius, qui in sede Alexandrina successit Alexandro, cum se multis malis accusationibus circumventum videret, ac prevalere inimicorum suorum fraudes & potentiam, de causa sua certiorum in primis fecit Alexandrum Episcopum Thesalonicensem; ut docet ejusdem Alexandri epistola ad Athanasium, quae extat in secunda istius apologia. Quin & ex epistola quam idem Alexander in causa Athanasij scripsit ad Dionysium Comitem, manifestè colligimus magnam ejus auctoritatem fuisse, dum invehitur adversus calumniatores Athanasij, qui nonnulla recentè adversus eum tentaverant, nullo nobis, inquit, ejus rei indicio facti. Ipse quoque miser Euryches, tamenetsi Constantinopolitanae urbis Archimandrita, cum appellaret synodos Ecclesiarum apostolicarum post sententiam à Flaviano CP. adversus ipsum datam in Concilio Constantinopolitano, Thesalonicensem quoque appellavit, ut rectè observatum est ab illustissimo Archiepiscopo in libro v. r. cap. v. r. istius operis.

VII. Ex his quae dicta sunt facile colligitur non constare de epistola Alexandri Episcopi Alexandrini ad quem scripta sit, videri potèrè datam esse ad Alexandrum Thesalonicensem. Nondum enim ea tempestate Byzantinam Ecclesiam regebat Alexander. Praeterea, nondum ea erat sive dignitas sive auctoritas Episcopi Byzantini ut de gravioribus causis ad eum scriberetur è longinquis provinciis, nondum videlicet dedicata Constantinopoli neque urbis regiae vocabantur decorata, unde illi initium claritudinis & adiuventum ingens, non solum ad capefendam auctoritatem apud exteras gentes, sed etiam ad invadendum imperium in provincias finitimas.

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Osus praesuit Synodo Sardicensi. Inquiritur an Romani Episcopi legatione illic fungeretur. Quod probatur per consequentiam. Obijciunt legationem Ecclesiae Romanae sibi ab Osio in subscriptionibus hujus Concilij, quae tamen non omittitur in Archidami & Philoxeni subscriptionibus. Respondetur exemplo Flaviani Episcopi Philippenfium in Macedonia, qui in subscriptione sententiae à Synodo Ephesina late adversus Nestorium nullam mentionem fecit legationis quam ab Episcopo Thesalonicensi & à synodo Illyriana susceperat.

II. Episcopi legationis sua literas proferebant in exordio Concilij. Suo tamen tantum nomine subscribent, quod jus sententiae haberent jure proprio. Hunc ordinem tenuit Osus, Archidamus & Philoxenus, quibus nullum jus praeter legationem suppetebat, nomine Julij subscripserunt.

III. In secunda Synodo, Legati sedis Romanae non adfuerunt. Ea synodus relationem ad Romanam Ecclesiam totiusque Occidentis Synodum misit de rebus à se gestis.

IV. Cyrillus Alexandrinus vices Celestini Episcopi Romani gessit in Concilio Ephesino. Probatur ex ipsis Celestini verbis: qui non solum vicem suam Cyrillo mandavit, sed etiam locum. Probatur iterum auctoritate ipsius Concilij.

V. Obijciunt Novatores Celestinum vices suas mandasse Cyrillo ante coactam Synodum Ephesinam.

Obiectio illa exploditur auctoritate Astartum Synodi.

VI. Inquiritur an suo nomine Cyrillus, ut Episcopus Alexandria, Concilio praesuerit, an alieno. Asseritur nomine Episcopi Romani primum locum obtinuisse. In Actis Concilij Chalcedonensis scriptum est Celestinum & Cyrillum praesuisse Synodo Ephesina. Probatur etiam auctoritate Balsamonis; qui Phrygij usum, qui aetate sua Alexandrino Patriarcha competebat, à Celestino arcessit.

VII. Queritur cur tres alios Legatos Cyrillo adjunxerit Celestinus. Ita visum expedire, ob conceptas à Theodosio Imperatore suspiciones, quasi Cyrillus Nestorium insectaretur proprio odio. Differentia inter Cyrillum & ceteros Legatos.

VIII. Tres illi Legati se Romanae Ecclesiae vel sedis apostolicae Legatos vocant. Eorum confessus in Concilio, ex epistola Celestini, & ex Actis synodi. Perturbatio subscriptionum in eo Concilio fluxit ab incuria librariorum. Mandatum synodi corruptum ab iisdem. Rejcta Card. Petronij conjectura. Sententia auctoris confirmatur auctoritate Leonis I. Pape.

SYNODUM Nicenam excepit Sardicensis, à Constante & Constantio ex provinciis Occidentis & Orientis evocata, ut dissidia de fide per Arrianorum fraudes exorta componerentur, & judicium de Athanasio & aliquot aliis Orientalibus Episcopis instauraretur. Huic Concilio Osium praesuisse nemo dubitat. quod patet ex epistola Orientalium, & subscriptionibus Concilij, è Sozomeno, & ex Allocutione Concilij Chalcedonensis. Sed his iterum movetur de legatione, an ei imposita fuerit à Julio; praesertim cum Osus primus subscripsisse reperitur non adjecta Legati mentione, deinde secundo loco Julius per Archidamum & Philoxenum. Sed constituta legatione quam in Concilio Nicæno Osus obiit, superfluum videtur laborare de secunda in Concilio Sardicensi. Et enim dignitas illa Legati, judicio Pontificis semel collata in Osium, & ab eo in florentissimo universae Ecclesiae coetu cum summa laude obita, ab illo sine gravi injuria in alium transferri non potuit. Obtinebat namque ea tempestate aequitas illa juris, quam lege deinde firmarunt Imperatores, ut is qui dignitatis alicujus meruerit missionem, ejus obtineat insignia, & aliis omnibus in ordine & confesso praeferatur qui postea illis dignitatibus ornantur. Quare ad exemplum Synodi Nicænae tribus Legatis vices suas Romanus Episcopus commisisse censendus est, Osio Episcopo Cordubensi, & Archidamo & Philoxeno Presbyteris. Vel si quis novam legationem Osij pertinaciter rejiciat, dicendum praerogativam confessus illi competitivè ex veteri dignitate quam in Synodo Nicæna ex Silvestri delegatione obtinuerat. Neque enim aut apostolicæ sedis dignitas, vel etiam synodi generalis, patitur ut illustris

In ep. synodica: Osus dicitur esse presens à v. m. m. Epist. Synodi Orient. II. qui cum Osio erant. Sozom. lib. 3. c. 11. Allocutio Concilij Chalcedonensis ad sacrosanctam de Sardicensibus Episcopis: & c. m. j. Osus & c. p. r. i. s. p. r. i. s. s. u. s.

1. ult. de privil. ecc. qui in sacro Palat. milit. l. 2. ut dignit. ordo serv. l. xii. Co. dicit.

